Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW

*Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Ja**

*Deze nota bevat naast de naam en contactgegevens van de medewerker ook andere informatie die niet openbaar gemaakt kan worden: **Nee**

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Datum
20 mei 2026

Referentie
63844699

Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Sectorbeeld KV 2026
3. Evaluatie Loket KV

Intern OCW afgestemd
HOenS

Interdepartementaal afgestemd
EZK, JenV, BZ, DEF, BZK, RVO

nota

Voortgangsbrief aanpak kennisveiligheid

Aanleiding

U heeft aangekondigd dat u de Tweede Kamer voor de zomer informeert over de voortgang op de aanpak kennisveiligheid. U gaf tijdens de beleidsstaf van 12 mei aan dat u deze brief gelijktijdig wenst te versturen met de Kamerbrief over screening kennisveiligheid. Over dit traject wenst u de Kamer zo snel mogelijk te informeren. Onze inzet is om beide brieven uiterlijk 5 juni te verzenden.

Geadviseerd besluit

1. Verzending van de voortgangsbrief naar de Tweede Kamer, inclusief Sectorbeeld Kennisveiligheid en evaluatie van het Loket Kennisveiligheid.
2. Drie in deze brief aangekondigde acties vereisen uw akkoord:
   A. organiseren van bestuurlijk overleg met instellingen in het najaar, over hoe instellingen hun ambities realiseren en hoe dit zichtbaar wordt;
   B. opvolging van de aanbevelingen uit de evaluatie van het Loket, waaronder ontwikkeling naar een expertisecentrum; en
   C. opstellen van kennisveiligheidsprofielen voor kennisinstellingen, zodat OCW hen beter kan ondersteunen en gerichter kan sturen op risico’s.

In de beleidsstaf van 12 mei is met u gesproken over het versterken van zelfregulering bij kennisveiligheid en de kennispositie van instellingen. Genoemde drie acties zijn hier een concrete uitwerking van.

Kernpunten

Hoofdpunten van de brief:
- Er is een solide basis gelegd voor kennisveiligheid in de sector. Het sectorbeeld laat zien dat kennisinstellingen serieuze voortgang hebben geboekt en ambitieus blijven. Het Loket KV heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.
- U bouwt met de instellingen voort op de solide basis die de Rijksoverheid en de kennissector samen hebben gelegd in de afgelopen vijf jaar.
- U ondersteunt instellingen bij het realiseren van hun ambities met behulp van concrete maatregelen, zoals ontwikkeling van het Loket naar expertisecentrum, een impuls van €80 miljoen en het opstellen van kennisveiligheidsprofielen.
- U blijft werken aan een gelijk speelveld voor instellingen, nationaal (met kennisintensieve bedrijfsleven) en internationaal.

Toelichting

Datum
20 mei 2026

Politiek-bestuurlijke context
Een deel van de fracties in de Tweede Kamer is kritisch over de wijze waarop instellingen omgaan met veiligheidsvraagstukken in het algemeen en verwacht van u stevige bijsturing waar dat nodig is. Met voorliggende brief geeft u het signaal aan de Kamer dat u, ondanks de tijd die nog nodig is voor het uitwerken van de plannen voor screening, niet met lege handen staat en kennisveiligheid serieus neemt. De overige instrumenten voor kennisveiligheid zijn al gerealiseerd en werpen nu hun vruchten af: de beleidsaanpak werkt. Tegelijkertijd toont u ambitie om de aanpak samen met het veld te versterken en verdiepen.

Acties

A. Bestuurlijk overleg over de ambities van de kennisinstellingen

Uit het sectorbeeld 2026 blijkt dat de instellingen goede voortgang hebben gemaakt t.o.v. de nulmeting in 2023-2024. Een aantal van hen stelt de ambitie om verdere stappen te zetten met kennisveiligheidsbeleid. Om politiek draagvlak te houden voor de huidige aanpak adviseren we u om een vorm van monitoring in stand te houden. Daarmee wordt zichtbaar(der) hoe de sector omgaat met kansen en risico's. U kunt de instellingen vragen om hier zelf voorstellen voor te doen met het oog op de komende jaren. We adviseren u om die vraag te verbinden aan een bredere discussie over sturen op kennisveiligheid. **Indien u akkoord gaat starten wij de voorbereidingen voor een BO met de instellingen in het najaar.**

B. Opvolging aanbevelingen voor het Loket Kennisveiligheid

Eind april 2026 is een externe evaluatie van het Loket opgeleverd. De evaluatie is positief maar het Loket moet zich wel ontwikkelen om van meerwaarde te blijven. Uit de evaluatie is gebleken dat het Loket een belangrijke rol heeft gespeeld in de bewustwording van kennisinstellingen op het vlak van kennisveiligheid. Instellingen zoeken nu, bij groeiende volwassenheid, naar concrete ondersteuning bij complexe casuïstiek, scherpere duiding van sancties en sensitieve technologie en een laagdrempelige sparringpartner. De aanbeveling is om het adviesproduct te moderniseren, meer expertise op te bouwen en te differentiëren naar kennisniveau. Doen we dat niet, dan kan het Loket beter afgebouwd worden. Dit laatste raden wij af. Het instrument is effectief gebleken en in de sector en in de Kamer bestaat breed draagvlak. **Indien u akkoord gaat met opvolging van de aanbevelingen vragen wij RVO om een voorstel op te stellen voor ontwikkeling tot expertisecentrum, passend binnen het huidige budget.**

Indien u akkoord bent starten wij daarnaast voorbereidingen voor besluitvorming over het structureel maken van het Loket, waaronder het organiseren van financiële dekking door OCW, en commitment vanuit de aangesloten departementen**.** De financiering loopt af in 2031. Commitment vanuit de departementen is nodig voor personele inzet en expertise in het Loket. Het Loket geeft immers adviezen die Rijksbreed tot stand komen. Onze inschatting is dat hier draagvlak voor is.

C. Opstellen van kennisveiligheidsprofielen

Het sectorbeeld en de evaluatie van het Loket maken duidelijk dat instellingen verschillende risico's, ambities en kennisbehoeften hebben. Niet alle instellingen hebben bijvoorbeeld dezelfde (sensitieve) kennis en technologie in huis; en sommige instellingen zijn meer gericht op internationale uitwisseling dan andere. We adviseren u om in samenwerking met de sector kennisveiligheidsprofielen op te laten stellen waarmee de instellingen zichzelf onder begeleiding van externe experts kunnen indelen. Daarmee zet u in op meer maatwerk in het kennisveiligheidsbeleid. Instellingen met een "lichter" profiel worden hierdoor minder belast. De overheid kan instellingen met een "zwaarder" profiel gerichter ondersteunen. **Indien u akkoord gaat starten wij de aanbesteding voor dit traject.** Oplevering is voorzien eind dit jaar.

Financiële consequenties
- Onze inschatting is dat ontwikkeling van het Loket Kennisveiligheid naar expertisecentrum past binnen het huidige budget voor het Loket. Het vergt geen uitbreiding, maar een andere manier van werken waardoor instellingen beter en gerichter geïnformeerd en geadviseerd worden.
- Het onderzoeken van wat nodig is om het Loket structureel te maken doen we binnen de budgettaire kaders van het kennisveiligheidsbeleid van directie OWB.
- Voor het opstellen van kennisveiligheidsprofielen zijn reeds middelen gereserveerd voor 2026.

Overige besluiten
Over besteding van de eenmalige impuls van €80 miljoen voor kennisveiligheid en cyberveiligheid wordt een besluit aan u voorgelegd in een separate nota (#63793843).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

*Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Ja**

*Deze nota bevat naast de naam en contactgegevens van de medewerker ook andere informatie die niet openbaar gemaakt kan worden: **Nee**

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Datum
18 mei 2026

Referentie
63867814

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
HOenS

nota

Besteding incidentele middelen kennisveiligheid en cyberveiligheid 2027-2031

Aanleiding

Om instellingen op weg te helpen bij hun uitdagingen bij kennisveiligheid en cyberveiligheid heeft u besloten om de kennisinstellingen €80 miljoen te geven. Dit geld willen we in de aankomende begroting laten overboeken van Financiën naar de OCW-begroting. Een besluit over verdeling over de sectoren is nodig voor het begrotingsloket van 1 juni. Bovendien heeft u het voornemen om de Kamer voor de zomer te informeren over uitwerking van de middelen uit het Fonds onderzoek en wetenschap.

Geadviseerd besluit

A. De middelen worden verdeeld over de sectoren naar rato van het macrobudget voor 2026 (in mln. euro's). Dit werkt als volgt uit:

	Aandeel	**Totaal**		2027	2028	2029	2030	2031
Universiteiten incl. umc's	61,0%	48,8		11,3	12,5	12,5	6,3	6,3
Hogescholen	36,5%	29,2		6,8	7,5	7,5	3,7	3,7
NWO-instituten	1,5%	1,2		1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
KNAW-instituten	1,0%	0,8		0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	100%	80,0		20,0	20,0	20,0	10,0	10,0

B. Universiteiten en hogescholen ontvangen de middelen via de rijksbijdrage op basis van het onderwijsdeel (aantal studenten). De umc's ontvangen de middelen via de universiteiten.
C. KNAW- en NWO-instituten ontvangen de middelen via reguliere bekostiging, voor 2027 en in één keer.

Kernpunten

- Het doel van de middelen is om kennisinstellingen tegemoet te komen bij hun opgave om kennisontwikkeling te beschermen tegen toenemende statelijke dreigingen, door het nemen van fysieke en digitale beschermingsmaatregelen.
- Deze wijze van verdelen is het minst belastend voor instellingen, doet recht aan de eigen verantwoordelijkheid van instellingen en is eenvoudig uit te voeren door OCW. Elke instelling heeft haar eigen uitdagingen en kan zelf beoordelen hoe ze deze middelen het beste besteedt.

Toelichting

Aandachtspunten bij verdeling

- Rechtmatigheid: bekostiging via lumpsum gaat aan de hand van "voor alle instellingen of voor groepen van instellingen gelijkelijk geldende maatstaven." (art. 2.6 WHW). Deze maatstaven moeten gebaseerd zijn op de "aard, omvang of uitvoering van de werkzaamheden" van instellingen. De voorgestelde verdeling voldoet hieraan.
- Uitvoerbaarheid en proportionaliteit: de voorkeur van het kabinet gaat uit naar zo min mogelijk administratieve lasten voor kennisinstellingen.
- Timing: de middelen moeten snel weggezet worden. Dreigingsbeelden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten laten zien dat de statelijke dreiging onverminderd hoog is. Maatregelen om de instellingen weerbaarder te maken zijn urgent.
- Alternatieven voor de voorgestelde verdeling zijn complexer, meer belastend voor instellingen en kosten meer tijd om uit te voeren.
- De middelen zijn een eenmalige tegemoetkoming waarmee niet alle kosten voor kennis- en cyberveiligheid worden gedekt.
- In de voorgestelde verdeling worden de vier levensbeschouwelijke universiteiten automatisch meegenomen vanwege de gekozen verdeelsleutel. Dit zijn lage bedragen omdat zij weinig studenten hebben. De cyberveiligheidswet gaat echter ook voor hen gelden. Omdat zij eerder geen middelen hebben ontvangen voor cyberveiligheid wordt een klein deel van de middelen voor universiteiten voor deze groep gereserveerd zodat zij verzekerd zijn van een (nader te bepalen) minimum.

Proces en communicatie

- Vanwege de bestedingsvrijheid van de lumpsum kunt u geen specifieke voorwaarden stellen aan de besteding.
- Wel kunt u aankondigen dat u met de koepels in gesprek wil over manieren om in het vervolg de voortgang van instellingen op kennisveiligheid te monitoren. U ontvangt hierover op korte termijn van ons een voorstel bij de concept-Voortgangsbrief Kennisveiligheid aan de Tweede Kamer.
- In de Regiegroep Kennisveiligheid (1 juni), waarin de koepels bestuurlijk zijn vertegenwoordigd, zal D.OWB, indien u akkoord bent, de verdeling toelichten.
- De doelstelling en verdeling van deze middelen wordt gemeld in de Voortgangsbrief Kennisveiligheid aan de Kamer (te verzenden begin juni) en in verkorte vorm in de Kamerbrief over uitwerking van de Fondsmiddelen (voor het zomerreces).
- OCW zal de universiteit nadrukkelijk verzoeken om een passend deel van de middelen door te geleiden naar de umc's.

Alternatieven

Bij het voorstel over de verdeling tussen de sectoren (beslispunt A) is gekozen voor een zo neutraal mogelijke verdeling, namelijk aansluiting bij de budgetten per sector. Er kunnen ook meer beleidsrijke keuzes gemaakt worden. De hogescholen hebben bijvoorbeeld een grotere inhaalslag te maken op cyberveiligheid. Verdeling tussen wo en hbo kan dan bijvoorbeeld worden gedaan op basis van inschrijvingen van studenten. In dat geval komt een groter deel terecht in het hbo. Tegelijkertijd staan universiteiten, umc's en

onderzoeksinstituten in het algemeen voor een grotere uitdaging op kennisveiligheid. Het is niet eenvoudig om zulke opgaven tegenover elkaar af te wegen en kwantitatief te onderbouwen, ook omdat ze elkaar deels overlappen. Om die reden is gekozen voor het huidige voorstel.

Voorbeeld van uitwerking voor universiteiten en hogescholen

Zie hieronder een indicatie van hoe de voorgestelde verdeling uitpakt, aan de hand van een selectie van instellingen.[1] Exacte aantallen kunnen verschillen vanwege schommelingen in studentenaantallen.

Universiteit Utrecht	6,22
RUG	4,92
TU Delft	3,96
Wageningen Universiteit	1,85
Universiteit Twente	1,68
Open Universiteit	0,38

Hogeschool van Amsterdam	2,38
Fontys	2,55
Saxion	1,69
Inholland	1,54
Hotelschool The Hague	0,20
Katholieke Pabo Zwolle	0,05

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t

[1] Instellingen van groot tot klein, in wo en hbo. Bedragen x € miljoen.